Олег Проців

Реформаторські ідеї мисливства та їх лобісти

Суспільство у своїй еволюції удосконалює суспільні взаємовідносини. Влада при цьому щоразу переходить до опозиціонерів, які, використовуючи реформаторську риторику, обіцяють побудову найсправедливіших суспільних відносин. Так, комуністична влада намагалась догнати і перегнати Америку, а згодом висунула реформу-«Перебудову», яка за масштабністю повинна була перевершити економічні плани всіх економічних азійських тигрів. Проте, відсутність реалізації реформаторських ідей під керівництвом Комуністичної партії призвела до розпаду Радянського Союзу.

Головним лейтмотивом політиків, які прийшли до влади у молодій незалежній Україні, була політика реформування економічних та політичних систем. Приводились розрахунки, що Україна має найпотужніший аграрний потенціал у світі – найкращі чорноземи, здатні прогодувати всю Європу. Побутувала також думка, що коли розділити скарб гетьмана Полуботка, який він заповів українцям з міфічними відсотками в іноземних банках, то ми всі станемо багаті, що й не доведеться працювати. На жаль, скарби ми так і не відшукали, Європу не нагодували, а багато європейських харчових продуктів вищої якості заполонили наші магазини. Реформаторську риторику підхопили й всі президенти та депутати, які боролись за владу. Без перебільшення можна стверджувати, що з часів незалежної України після Революції Гідності реформаторські процеси набули найбільшого розмаху.

Процеси реформ не оминули останнім часом й мисливську та лісову галузь. Після останніх революційних процесів, як гриби після дощу, запрацювали різноманітні реформаторські групи при Мінагропроді України, Держлісагенстві, Громадській раді при Держлісагентстві. Але практичної реалізації напрацювань не було. Суттєвих змін починаючи з 2014 року у чинне мисливське законодавства не внесено, а лише Мінагропрод України затвердив накази про видачу посвідчень мисливця та інструкції про селекційний відстріл,

які технічно узгоджували механізми публічного регулювання та не мали на меті реформування галузі.

Чому у нас не просуваються реформа? Можливо тому, що в принципі на них в українському суспільстві немає запиту. Недарма популярним серед українців є вислів: «Ми за колгосп, але не в нашому селі». Нещодавно спілкувався з вчителькою, яка відзначила, що реформи, які проводять в освіті, необхідні, але їй, як вчительці, вони не потрібні.

А кому потрібні реформи у мисливстві? Якщо взяти керівників господарств, то законодавство, яке сприяє тіньовому обороту коштів та добутої дичини, їм лише на руку. Практично всі користувачі мисливських угідь працюють в Україні собі у збиток, а спробуй домогтись, щоб вони повернули угіддя. Риторика вже підготовлена: «Ми, мисливці, охороняємо, доглядаємо дичину. Якщо у нас заберуть можливість її охороняти, то взагалі буде біда». Але біда в тім, що в нас навіть завищена чисельність тварин з умовної площі у 300 разів нижча, ніж в розвинутих країнах Європи. Тому мені пригадується казочка, коли лисиця любить охороняти курей. Чиновникам зарегульовані механізми державного управління також на руку. До столиці необхідно звертатись, щоб чиновники з центральних органів виконавчої влади розглянули подання з області про надання у користування мисливських угідь і направили його назад на місця до обласних рад для вирішення. Попри те, що фактично всі функції ДАЛРУ делеговані територіальним органам, приймати участь в ухваленні рішення про надання у користування мисливських угідь на місця не передано. Слід відмітити, що Голова Агентства розуміє і оприлюднює проблему зарегульованності надання в користування мисливських угідь, але до цього часу спрощення не відбулись.

Участь в комунікаційних заходах показує, що місце сидіння чітко визначає інтереси і погляди на реформування. Для прикладу, чиновники дратуються, коли мова заходить про відміну контрольних карток обліку добутої дичини, напрацювання прозорого механізму надання у користування мисливських угідь, спрощення адміністративних процедур та передачу частини

повноважень на нижчий рівень. Користувачі мисливських угідь нервуються, коли мова заходить про плату за користування мисливськими угіддями, централізований випуск відстрільних карток. Пристрасті затихають лише у випадку, коли розглядаються питання, які не впливають на інтереси тих чи інших груп – як то віднесення білки до хижаків, державне регулювання оцінки трофеїв тощо. Рядових мисливців взагалі на комунікативні заходи не запрошують, а їхні інтереси намагаються представляти голови мисливських товариств. Але це, як в анекдоті, коли голова колгоспу та фірман є колгоспниками, але кожен цей колгоспник має різні інтереси.

Показовим фактом спротиву є спротив лісової та мисливської галузі реформам, затвердженим Урядом 4 липня 2017 року, щодо здачі державних лісогосподарських підприємств у концесію[1]. Відомо, що політичні та економічні системи мають властивість до залипання та самозбереження: хоча в лісовій галузі існують різні групи тиску, які конфліктують між собою з метою відстоювання корпоративних інтересів, але для відстоювання системи всі внутрішні непорозуміння стихли. Одноголосно про неприйнятність реформування галузі було ухвалене рішення профспілковими організаціями галузі, товариством лісівників України, Громадською радою при Держліагентстві України.

Кожен тягне за тим, що його болить. Для прикладу, на засідання робочої групи з реформування лісової галузі від 26.11.2015 р. було ухвалене рішення щодо збільшення повноважень та штату Держліагентства, яке на руку чиновникам.[2] Показовою стала дискусія, яка відбулась 2 червня 2017 року в рамках Круглого столу на базі ННІ лісового та садово-паркового господарства Національного університету біоресурсів і природокористування України (НУБіП). Лише науковці та освітяни піднімали питання щодо необхідності залучення у галузь наукових та освітніх технологій. Зокрема, завідувач кафедри

[1]http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=250107911&cat_id=244276429

[2] http://www.lesovod.org.ua/node/27025

дендрології та лісової селекції ННІ лісового і садово-паркового господарства НУБіП, член-кор. Лісівничої академії наук України Юрій Марчук відстоював думку, що «нам усім, науковцям, фахівцям, користувачам треба подумати, де взяти кошти на розвиток мисливського господарства, особливо мисливської науки». На думку директора Мелітопольського інституту екології та соціальних технологій Університету «Україна», професора Валерія Лисенка, проривом у мисливській галузі може стати створення науково дослідних інститутів. Його думку підтримав завідувач сектору мисливства ДП «СФ УкрНДІЛГА» Ігор Шейгас, який відзначив, що необхідно наслідувати досвід Німеччини, де функціонує дев’ять науково-дослідних інститутів з мисливського господарства. Старший викладач кафедри мисливствознавства та іхтіології Запорізького національного університету Володимир Вовченко відзначив, що скорочення випуску кваліфікованих кадрів для галузі матиме негативні наслідки.

Хибними залишається уявлення суспільства, що реформування полягає у зміні чинного законодавства. Самі по собі законодавчі акти це – своєрідний суспільний договір, який визначає алгоритм дій. В тому й полягає мистецтво публічного управління, щоб, керуючись чинним законодавством, застосувати такі управлінські дії, щоб вони принесли суспільству найбільшу ефективність. Наочним прикладом у цьому плані залишається правозастосування щодо плати за користування мисливськими угіддями. Так, починаючи з 2015 року діють вимоги статті 24 ЗУ «Про мисливське господарство та полювання» щодо оплати землевласникам за користування мисливськими угіддями. З інтерв’ю начальника відділу мисливського господарства Держлісагентства України Івана Шеремета довідуємось, чому на практиці дія цієї статті не виконується. На його думку, законодавець неправильно визначив землевласників – отримувачів коштів за користування мисливськими угіддями. Тому він ініціював вимогу змінити існуючу статтю в частині зміни отримувача коштів за мисливські угіддя і запропонував створити службу мисливської охорони. За його прогнозами, фінансування служби може становити 18 млн грн.[3]

---

[3] http://www.ekoinform.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=17

Хоча до цього часу не розроблений алгоритм, який би визначав плату за користування мисливськими угіддями, але позиція ДАЛР, викладена у листі від 05.05.2015 р. № 03-16/37779-15, визначає, що чинне законодавство вже врегулювало ці питання виключно статтею 24 ЗУ «Про мисливське господарство та полювання». На думку Голови Агентства лісових ресурсів, «сьогодні ця норма, хоч і прописана, але на ділі виконується формально. Фактично, ніхто за ці ділянки не платить. І змусити їх платити ми не в змозі», і лише «розширені повноваження ДАЛРУ (прим. – О.П.) дадуть можливість контролювати плату за користування мисливськими угіддями».

Звісно, тут проглядається лобізм в частині управління фінансовими потоками, і можна лише прогнозувати, що коли б ці зміни набули законної сили, ті посадовці, які розподілятимуть кошти вживатимуть всіх адміністративних заходів до їх сплати. Ясно, що ніхто не забороняє державним чиновникам надавати пропозиції щодо власного бачення реформування галузі, але першим завданням реформування є організація виконання вже чинних вимог законодавства.

Аналогічною залишається й невирішена ситуація з напрацюванням алгоритму щодо відшкодування збитків, завданих мисливськими тваринами сільськогосподарським посівам. Відповідно до Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.11.09 р. № 1472-р «Деякі питання надання у користування мисливських угідь і відшкодування збитків, завданих мисливськими тваринами» Міністерству аграрної політики доручено розробити рекомендації щодо укладення договорів страхування сільськогосподарських посівів від збитків, завданих мисливськими тваринами. Також цю проблему розуміє голова ДАЛР, але до цього часу вона залишається невирішеною.[4]

5%3A2016-01-04-13-51-39&catid=7%3A2009-07-06-09-51-16&Itemid=41&lang=ru

[4]ttp://24tv.ua/do_kintsya_roku_v_ukrayini_zyavitsya_mislivska_sluzhba_po_tipu_natspolitsiyi__hristina_yushkevich_n718051

Слід відмітити, що Президент України акцентує увагу, що некомпетентність державних чиновників та неефективність державного управління є одним з найбільших викликів для України.[5] Реагуючи на виклики, Кабінет Міністрів України до жовтня 2017 р. планує залучити до роботи над реформами 1000 нових людей у 10 Міністерствах, серед яких й Міністерство аграрної політики[6], до якого відноситься компетенція розробки державної політики в галузі мисливства. Тож все вказує на те, що реформування галузі мисливства є актуальним і зміцнює сподівання суспільства, що реалізація реформ у мисливській галузі перейде на новий якісний рівень.

Процінв О.Р. Реформаторські ідеї мисливства та їх лобісти // Полювання та риболовля. – 2017. – № 10 (193) листопад. – С. 2.

[5] http://www.unian.ua/politics/1014736-poroshenko-zayaviv-scho-prichina-bidnosti-bilshosti-ukrajintsiv-korumpovanist-chinovnikiv.html

[6] https://www.depo.ua/ukr/politics/groysman-zaproshuye-do-uryadu-1000-molodih-reformatoriv-20170426562235